

Asia: VN/10855/2024

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle sähköisestä tunnistamisesta, luottamuspalveluista ja eurooppalaisesta digitaalisesta identiteetistä annettua EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot rajat ylittävän sähköisen tunnistamisen, sähköisten luottamuspalvelujen ja eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kansallisesta sääntelystä:

Tulli kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta.

Pyydämme huomioimaan, että Tulli palvelee laajasti myös muita kuin ainoastaan Suomen kansalaisia ja pyrkii täyttämään eIDAS-asetuksen velvoitteet. Esityksen mukaan eIDAS-muutosasetuksen keskeinen lähtökohta on, että sen mukaisella eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla on voitava asioida koko EU-alueella. Tullin tulisi pystyä tunnistuslain mukaisesti vahvasti tunnistamaan asiointipalveluissaan kaikki EU-kansalaiset, myös ne, joilla ei ole suomalaista henkilötunnusta.

Nykyisin vahvaa tunnistautumisratkaisua ei ole olemassa henkilöille, joilla ei ole suomalaista henkilötunnusta. Rajatuissa tilanteissa on ollut mahdollista käyttää DVV:n tarjoamaa Finnish Authenticator-palvelua, mutta kyseessä ei ole vahva tunnistautuminen.

Hallituksen esityksen mukaan tunnistettavalla tulee aina olla suomalainen henkilötunnus. Tämä jättää eIDAS-tunnistuksen ulkopuolelle pääosan EU-maiden kansalaisista ja asukkaista, vastoin eIDAS-asetuksen perusajatuksia. Suomalaisen henkilötunnuksen saaminen on tällä hetkellä varsin hidas ja hakijalle työläs prosessi. Tulli katsoo, että linkitystä pitäisi laajentaa siten, että asioiva henkilö pystytään keskitetysti ja yksiselitteisesti tunnistamaan myös silloin, kun suomalaista henkilötunnusta ei ole.

Tulli näkee erittäin tärkeänä ja kannatettavana ratkaisuna henkilöllisyyden linkittämisen keskittämistä yhdelle viranomaiselle (DVV) sen sijaan, että linkitys jätettäisiin jokaisen viraston erikseen ratkaistavaksi.

Lisäksi Tulli kiinnittää huomiota s. 58 olevaan virkkeeseen, joka koskee eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon sähköisen allekirjoituksen maksullisuutta. Seuraavaa virkettä voisi tarkentaa sähköisen allekirjoituksen osalta: ”Lompakon tarjoaja voisi toteuttaa toimenpiteitä, joiden avulla sähköisestä allekirjoittamisesta voitaisiin periä maksu, kun se tehdään ammatillisiin tarkoituksiin”. Onko kyse siis allekirjoituksesta yrityksen nimissä, esim. yrityksen/työnantajan puolesta?

Kaiken kaikkiaan Tulli katsoo, että eIDAS-asetuksen mukainen digitaalinen tunnistamisen tapa on positiivinen kehityssuunta. Kuitenkin, niissä palveluissa, joissa henkilön identiteettitiedolla on merkitystä, esityksen mukainen lompakko ei käytännössä tuo lisäarvoa ulkomaalaisten tunnistamiseen jo käytössä olevien tunnistusmenetelmien lisäksi. Koska eIDAS-tunnisteista on komission valmistelussa tietoisesti päätetty, että tunnisteisiin ei kytketä identiteetin yksilöivää tunnistetta pakollisena tietona, koko ratkaisun hyötyarvo EU:n laajuisena tunnistusratkaisuna palveluissa jää isoilta osin toteutumatta.

Huomiot koskien digitaalista henkilöllisyystodistusta:

Tullin näkemyksen mukaan on perusteltua, että digitaalisen henkilötodistuksen edellytyksenä on voimassa oleva passi tai henkilökortti. Huomattavana puutteena voidaan sen sijaan pitää sitä, että digitaalista henkilöllisyystodistusta ei voi käyttää matkustusasiakirjana edes fyysisen henkilökortin korvaajana.

Huomiot kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta parantavista muutoksista:

Jatkossa tunnistustapahtumassa edellytetään välittämään myös tieto ensitunnistuksen lähteestä, mikä on Tullin näkemyksen mukaan tervetullut muutos. Onko kuitenkaan riittävää, että välitetään ensitunnistamisen ketjuttamista koskeva tieto? Miten varmistetaan, että tunnistus on edelleen ajantasainen ja voimassa (esim. jos passia ei enää ole voitu myöntää)? Tarkistettaisiinko asiakirjan voimassaolo jokaisella tunnistuskerralla (sivun 41 alku)?

Myös ajatus tunnisteiden pseudonymisoinnista on sinällään hyvä, mutta nykypäivänä suuri osa palveluista on ”asiakaskohtaisia”, ja palvelu koostuu asiointitietojen kerryttämisestä. Jos tunniste palveluun on joka kerta erilainen, henkilökohtaisen palveluhistorian näyttäminen asiakkaalle ei onnistu (s. 40).

Tulli kiinnittää huomiota myös seuraaviin asioihin:

- mitä seuraamuksia ja kenelle syntyy tilanteesta, jossa henkilön tiedot ovat linkittyneet väärin (tahallisesti/tahattomasti) henkilöllisyyden linkittämispalvelussa? (s. 59)

- miten tiedotetaan ja sanktioidaan se, että EU-kansalainen tahallisesti käyttää useampaa lompakkoa eri identiteeteillä ja/tai harhauttaa linkittämispalvelussa liittämään lompakkonsa väärälle henkilölle? (s. 61)

Huomiot koskien kansallista ekosysteemikuvausta:

Digilompakon ympärillä on perustellusti useita viranomaisia. Tullin näkemyksen mukaan olisi kuitenkin tärkeää, että kuluttajalle digilompakon ”hoitaminen” sujuisi ns. yhdestä luukusta, eli palvelut (digitaalinen henkilöllisyystodistus, allekirjoitukset, attribuuttitodistusten haku, ohjeistus, neuvonta yms.) pitäisi tarjota lompakon käyttäjälle siten, että niistä vastaava viranomainen ei näyttäytyisi erillisenä palveluna.

Tulli kiinnittää huomiota lisäksi seuraaviin seikkoihin:

-kuka toteuttaa attribuuttitodistusten tietojen välityspalvelun? Tullin näkemyksen mukaan se kannattaisi hoitaa keskitetysti esim. Digi- ja väestötietoviraston toimesta.

-tarjoaako Liikenne- ja viestintäviraston tuottama luottavien osapuolten rekisteri kyselyrajapinnan ja mikä taho/missä tilanteissa kyselyä tehdään? (s. 61)

Rajala Anna
Tulli.fi